

Ad corinthios I.

bandū inducit auctoritatē gen. dicēs. (Ingt eni scriptu-
ra. f. gen. 2. (Erūt duo). f. vir & mulier (i carne vna). i. p
mixtionē carnalē vna caro efficiunt: & sic mēbra vni^o fi-
unt membra alterius. Sunt. n. hec vba adē d viro & vxo
re loquētis q̄ aplūs hic ē ad fornicationē refert: qz fm
spēm nāe nō differūt vtriusq; act^o. Est autē itelligēdū: q
sicut dicit p̄būs i li. de gnātionē aialius i masculo est p̄n-
cipiū actiū gnātionis: i femina ē passiū. Et sicut plāta
cui^o vita p̄ncipaliter ordinat ad gnātionē semp ē vnum
corp^o i quo vtrūq; p̄ncipiū vni^o: ita i aialib^o q̄ ordinant
ad altiores act^o vite nō semp ē vnu corpus hīs hec duo
p̄ncipia: s; ex duob^o fit vnu i actu gnātionis. Qd̄ qdē nō ē
tū viri: qz sicut ifra ca. 7. d̄r. Vir nō hz potestātē sui cor-
poris: s; mulier. Sc̄do pbat minorē dicēs. (Qui at adhe-
ret d̄no rē). f. p̄ fidē & charitatez est vn^o spūs cū illo: qz. f.
vni^o ei vnitātē spūali nō corporali. Un̄ & Ro. 8. dicitur.
Si q̄s spūm xp̄i nō hz hic nō ē eius: & Jo. 17. Ut sint vni^o
i nobis: sicut nos vni^o sum^o. f. p̄ onexionem spūs: & qz cor-
pus deseruit spiritui. n̄s est vt ēt corpora nra membra
eius sint cui p̄ spiritus vnimur: nō qdēz carnali p̄iunctio-
ne: sed spūali. Pōt at ex p̄missis duab^o rōnibus vna rō
p̄flari: vt. f. qz corpus nrm nō est deputatuz fornicationi:
sed d̄no b. f. mō q̄ mēbra nra sunt mēbra xp̄i: vt postmo-
dū exponit nō faciam^o ea mēbra meretricis fornicādo.
¶ Deinde cū dicit. (Fugite fornicationē rē). pōit tertiā
rōnez: q̄ sumit ex corpis ingnātiōe. P̄mo pōit p̄nez itē
tā dicēs. (Fugite fornicationē) Ubi notādū q̄ ceteravi-
tia vicinē resistēdo: qz q̄to magis hō p̄icularia fide-
rat & tractat tāto min^o i eis iuenit vni delectatē: s; magis
anxiēt: s; vitiū fornicatiōis nō vincit resistēdo: qz q̄to
magis ibi hō cogitat p̄ticulare magis sc̄dit: s; vincitur
fugiēdo. i. totalr vitādo cogitatiōes imūdas: & q̄slibz oc-
casiōes: vt d̄r Zach. 2. Fugite de terra a glōis dicit d̄ns.
Sc̄do assignat rōnē dicēs. (De p̄ctm̄ aliō qd̄cūq; fecerit
hō rē). Ad cuius euidētiā sciēdū q̄ qdā peccata nō s̄nt
māi i carnali d̄lectatōe: s; i sola spūali: iō spūalia vitia di-
cunt: sic supbia: auaricia: accidia: fornicatio at̄ p̄plei ma-
xime i carnali d̄lectatōe: & fm̄ h̄ posset itelligi qd̄ h̄ d̄r.
De peccatū qd̄cūq; fecerit hō ex corp^o ē: qz. f. p̄plei p̄ter
sui corpis d̄lectationē. Qui autē fornicat i corp^o suū pec-
cat: qz. f. ei^o peccatū i carne cōsumat. ¶ S; huic expōni
d̄riū v̄ esse q̄ ēt peccatū gule s̄sumat i d̄lectatōe cor-
poris. Ad qd̄ posset dici q̄ peccatū gule s̄ luxuria p̄tine-
tur inq̄tus ad ip̄as ordinat. s; illud Ephe. 5. Nolite ine-
briari vino i q̄ ē luxuria. S; meli^o pōt dici q̄ aplūs n̄ di-
cit q̄ fornicat corpe suo peccat: qd̄ p̄grueret p̄ expōni: s;
peccat i corp^o suū. i. d̄ corp^o suū corrupēdo: & ingnādo il-
lud p̄ter vsuz rōnis. Un̄ & Apoc. 3. Dēs pauca noia i sar-
dis q̄ nō ignauerūt vestimēta sua. i. corp^o: & Apoc. 14. Vi-
sunt q̄ cū mulierib^o: nō sūt coingnati. Uel alr̄ s; Aug. h̄ i
glo. Qui fornicat i corp^o suū peccat: qz aia ei^o totalr car-
ni i illo actu subycit: ita q̄ nō possit aliō ibi cogitare. Un̄
i ps. d̄r. Nolite fieri sicut equ^o & mulus q̄ nō ē itellect^o.
Uel alr̄. In corp^o suū peccat. i. d̄ vxorē suā: q̄ d̄r corp^o vi-
ri d̄ quā nō ita directe sūt alia peccata: sic viri fornicatio.
Un̄ & p̄ thes. 4. d̄r. Ut sciat vnusq; v̄z possidere vas
suū i sctificatiōe. i. vxorē suā. Uel s; Aug. pōt itelligi de
fornicatiōe spūali p̄ quā aia adheret p̄ amorē mūdo: & re-
cedit a deo. fm̄ illud ps. Perdes oēs q̄ fornicant abs te.
Est ḡ sensus: q̄ fornicat recedēs a deo pp̄ amorē mūdi i
corp^o suū peccat. i. p̄ corporalē d̄cupiscētiā. Omne at̄ aliud
peccatū. puta qd̄ hō cōmittit ex obliuioe: vel ex ignoran-
tia seu negligētia ē ex corp^o. i. corporalē d̄cupiscētiā.
¶ Deinde cū dicit. (An nescitis rē). pōnit q̄rtā rōnez q̄
sumit ex dignitate gr̄e: q̄ qdē ex duobus p̄surgit. f. ex gr̄a

spūsancti & ex redēptiōe sanguis xp̄i. Circa h̄ igit tria fa-
cit. P̄mo p̄ponit dignitatē corpis nri quā hz ex gr̄a sp̄ri-
tus sancti dicēs. (An nescitis). q. d. ignorare nō d̄bet q̄m
mēbra v̄ra. f. corporalia tēplū sunt spūsancti: sic supra. 3. d̄i-
ctū ē. Nescitis qz tēplū dei estis. Et hui^o rōnem assignat
subdēs. Qui i vob̄ ē. d̄r autē tēplū dom^o dei: qz igit spūsa-
ct^o de^o ē: vniēs ē: q̄ i q̄cūq; ē spūsa-ct^o tēplū dei dicat.
Est autē spūsanct^o p̄ncipalr̄ qdē i cordib^o hoīuz i qb^o ca-
ritas dei diffundit p̄ spūz sanctū: vt d̄r. Ro. 5. S; secu-
dario ēt ē i mēbris corporalib^o inq̄tū exequūt opa cha-
ritatis. Un̄ i ps. d̄r. Cor meuz & caro mea exultauerūt in
deū vniū: ne hāc dignitatē sibi ascriberēt subdit. Quem
habetis a deo nō ex vobis. Un̄ Joel. 2. Effundā de spū
meo sup̄ oēs carnē. Et act. 5. Spūz suū dedit obediētib^o
sibi. Sc̄do pōit dignitatē quā hnt corpa nra ex redēptō-
ne sanguis xp̄i dicēs. (Et nō estis v̄ri) s; iesu xp̄i fm̄ illō
Ro. 14. Siue viuim^o siue morimur: d̄ni sum^o. & cori. 5.
Qui viuūt iā nō sibi viuūt: rōez hui^o assignat dicēs. (Em-
pti estis p̄cio magno) & iō sui estis ei^o q̄ vos redemit d̄ ser-
uitute peccati. Un̄ ifra. 7. d̄r. Qui liber vocat^o ē seru^o est
xp̄i. P̄cio. n. empti estis: & in ps. Redemisti me d̄ne de^o
vitatis. Dicit at̄ p̄ciū redēptiōis magnū: qz nō ē corrupti-
bile: s; eternā hīs v̄tutē cū sit sāguis ip̄s^o dei eterni. Un̄
p̄. De. i. Redēpti estis de vana v̄ra p̄uersatiōe: nō corrup-
tibilib^o auro vel argēto: s; sanguine agni immaculati & i
cotaminati iesu xp̄i. Tertio isert d̄clusionē itētā dicēs.
(Glorificate ḡ & portate deū in corpe v̄ro). Qz. n. mem-
bra v̄ra sunt tēplū dei i corpe v̄ro nihil d̄z appere: nisi qd̄
ad gloriā dei p̄tinet: & h̄ ē gloriificare deū i corpe v̄ro: qz i
ps. d̄r. In tēplo ei^o oēs dicent gloriā. Exo. vlti. d̄r. Opuit
nubes tabernaculū testimōy: & gloriā d̄ni impleuit illō: qz
vō nō estis vestri: s; estis sui dei: d̄z corp^o v̄strū portare
deū: sicut equus vel aliud aial portat d̄nz suū. Un̄ i ps.
d̄r. Ut iumētū factus suz apud te. Portat autē corp^o n̄z
d̄nz inq̄tus diuino ministerio deputatur: sic ḡ hō d̄z vi-
tare ne i corpus suū peccet fornicādo qd̄ ē d̄ gloriā dei &
d̄ ministeriū quod corpus nostrum debet deo.

CAP. VII.

DE quibus autē scripsistis mihi bo-
nū est homi mulierez nō tangere.
Propter fornicationez autē vnus-
quisq; suā vxorēz habeat: & vna-
queq; virum suūz habeat. Vxori
vir debitum reddat: similiter autē & vxor viro.
Mulier potestātē sui corporis nō habet sed
vir. Similiter at̄ & vir sui corporis potestātē
nō habet: sed mulier. Nolite fraudare inuicē:
nisi forte ex consensu ad tēpus vt vacetis ora-
tioni: & itez reuertimini in idipsum: ne tentet
vos sathanas propter incontinentiam v̄strā
Hoc autē dico fm̄ indulgentiam: & nō fm̄ im-
perium. Volo autē oēs vos homines ēē sicut
meipsum. Sed vnusquisq; proprium donūz
habet ex deo: alius quidem sic: alius vero sic.
Dico autem non nuptis & viduis: bonū est
illis si sic permanserint sicut & ego. Qz si nō se
cōtinent nubant. Melius est. n. nubere q̄ v̄ri.
¶ Postq̄ aplūs rēphendit fornicariū & sustinētes eum.
(Dic accedit ad tractādū d̄ m̄rimonio). Et circa h̄ tria
fac. P̄mo determinat de coniugatis m̄rimonio iunctis. Sc̄

cundo de virginibus ibi. (De virginibus autē rē.) Tertio d
viduis ibi (Mulier alligata ē rē.) Circa primū duo facit.
Primo instruit eos q nō sunt mrimonio iucti: vtz. s. debe
ant matrimoniu; dher. Scdo manifestat qd dixerat ibi.
(Voc autē dico rē.) Circa pmū duo facit. Prio māifestat
qd circa B sit p se bonū. Scdo qd necariuz ibi. (Propter
fornicationē at rē.) Circa pmū considerādū ē q i detestatio
nē fornicatiōis q̄ quā locut' iā fuerat: alig nō hñtes zelum
dei. fm sciētā i tñ pcedebāt q̄ ē mrimoniū dēnabant.
fm illud p' thi. 4. In pocrisi loquētū mēdaciū phiben
tiū nubere. Et qz hoc duz corinthys videbat fidelib' sup
hoc aplo scripserūt ei' sniaz regrētes: r iō aplis eis rñdet.
Ita rēphēdi ca q̄ facitis: de qb' aut scripsistis mibi: rñdeo
q̄tq; ad mrimoniū. bonū ē hoī mulierē n̄ tāgere. (C Circa
qd notādū q̄ mulier data ē viro ad adiutoriu generatiōis:
r in B dñt vis generatiua a nutritiua: qz vis nutritiua dser
uit hoī ad pseruationē idiuidui. Un bonū ē hoī nutrimen
to vt: qz p hoc ei' vita pseruat: generatiua aut nō deseruit
hoī ad pseruationē idiuidui: s; ad pseruationē sp̄i. Un nō
pōt dici q̄ bonū ē hoī ad suū idiuiduū mulierē tāgere: p q̄
dē q̄tuz ad aiaz: qz vt Aug. dicit in scdo solilogo. Nihil
sic deicit aiaz ab arce vtutis sic sicut p̄tact' ille corporū:
sine q̄ vxoz hñi nō pōt: r iō Exo. 19. dñ p̄plo accepturo leges
dei. Estote pati i diē tertiū: r ne appropinq̄tis vxozib' vris.
pmi regū. zi. dixit Achimelech ad Dauid. Si mundi sunt
pueri maxime a mulierib' māducēt panē sanctum. Scdo
q̄tū ad cozp' qd vir subycit p mrimoniū p̄tati vxoris se ex
libero fuuz p̄stitues. Seruit' aut hec p̄oibus alyz ē ama
ra. Un r Ecc. 7. dñ. Inueni amariozē morte mulierē. Ter
tio q̄tuz ad res exteriōis: quaz occupatiōe necē ē hoiez
iplicari qui habet vxozē r filios nutriēdos: cum tamen di
catur. z. thi. z. Nemo militans deo implicat se negocys se
cularibus: vt ei placeat cui se probauit.

(Deinde cui dicit. (Propter fornicationē rē.) Oñdit qd
circa B sit necessariū. Prio q̄tuz ad dētū mrimony. Se
cūdo q̄tuz ad actū mrimony iā dētū ibi. (Vxoz vir debi
tū rē.) Circa pmū considerādū ē q̄ act' gnātiue vtutis or
dinat ad pseruatōes sp̄i: p gnātiōē filioz: r qz mulier da
ta ē viro i adiutoriu gnātiōis. Prio necessitas tāgēdi mu
lierē est pp. pcreationē filioz. Un r gen. Prio dñ. Ma
sculū r feminā creauit eos: r bñdixit eis de' r ait. Crescite
r multiplicamini r replete terrā: s; hec necessitas fuit circa
institutionē humani generis q̄dū oportuit multiplicari
populū dei p successionē carnis. S; apls considerās huma
nū gen' iā multiplicatū: r pplz dei iā eē augmētatū: nō p
pagatiōe carnis: s; generatiōe q̄ ē ex aqua r spū sc̄to: vt dñ
Jo. 3. p̄termisit hāc necessitatē: qua. s. p̄mitus instituz fue
rat mrimoniuz i officiū nature: r pponit sc̄daz necessitatē
fm quā institutū ē i remediū culpe. Qz. n. carnalis d̄cupiscē
tia adhuc post baptismū i fidelib' remanet: s; nō dñetur:
istigat hoies maxime ad act' venereos pp. vehemētiā de
lectatiōis. Et qz maioris vtutis ē totaliter hāc d̄cupiscētiā
supare q̄ possit hoib' cōuenire. fm illud Mat. 19. Nō oēs
capiūt v̄bz B. Necessariū ē q̄ i pte d̄cupiscētiē cedat: r i
p̄te sup̄et: qd qdē fit duz act' generatiōis rōne ordinat: et
nō totaliter hō d̄cupiscētiā ducit: s; magis d̄cupiscētia
subdit rōni. D; aut hoc rō nālis q̄ hō v̄tat' generationis
actu. fm q̄ puenit gnātiōi r educatiōi filioz: B aut i bant
aialibus iuenit q̄ i qbuscūq; sp̄ib' aialiu; sola femina nō
sufficit ad educationē plis: masculus simul nutrit. plēz cū
femina: r ad B exigit q̄ masculus cognoscat p̄pria plēz: r
iō in oib' talib' aialibus: vt p; i colūbis turturib' r hñ nā
liter idita est sollicitudo de educationē plis: r p hoc in hñ
nō sunt vagi r idifferētes cōcubit' ex qbus sequeret' iter
titudo plis: s; masculus determinat' determinate femie

cōiungit nō indifferenter qlibet cui libet: sicut accidit i ca
nibus: r alyz hñ aialibus: i qbus sola femina nutrit plē.
Maxime autē in sp̄e humana masculus regitur ad plis
educationē: q̄ nō soluz attēdit s; corporis nutrimentū: sed
magis fm nutrimentū aie. fm illud Heb. 12. Patres qdes
carnis n̄e habuim' eruditozes r reuerbamur eos: et iō
rō nālis dicit q̄ in sp̄e humana nō sint vagi r incerti con
cubit': quales sunt cōcubituz fornicary: sed sint determi
nati viri ad determinatā feminā: q̄ qdē determinatio fit p
legē mrimony. Sic igif triplex bonuz h; mrimoniū: pmū
qdē q̄ ē i officiū nature: put. s. ordinat' ad generationē r
educationē plis: r hoc bonuz ē bonuz plis. Scdm bonuz
h; put ē i remediū d̄cupiscētiē: q̄. s. coartat' ad determi
natā psonaz: r hoc bonū dñ fides: quā. s. vir fuit vxoz i
fide dñi xpi: qd qdē bonuz dñ sacramētuz in q̄tuz signifi
cat cōiunctionē xpi r ecclie. fm illud Ephe. 5. Sacramētū
hoc magnū ē: ego autē dico i xpo r ecclia. hoc ē ergo qd di
cit. Dicitū ē q̄ bonū ē homini mulierē nō tāgere: s; qz ad B
bonū non sunt oēs hoies ydonei: vnusq; vir pp. fornicā
tiōē. s. vitandā suā vxozē habeat. i. sibi determinatam vt
tollant' vagi r incerti d̄cubituz: qd p̄tinet ad fornicationē.
Un r puer. 5. Letare cū muliere adolescentie tue. Et po
stea subdit. Quare seduceri fili mi ab aliena?

(Deinde cū dicit. (Vxoz vir debituz reddat rē.) Agit d
v̄tu matrimony cōtracti. Et primo agit de debito reddē
do. Secundo de debiti intermissione ibi. (Nolite fraudā
re rē.) Circa primū duo facit. Prio proponit qd intēdit
dicens. Dicitū est q̄ vir habeat vxozē r vxoz v̄tz: habendi
autē hec est ratio: vt vir reddat debitū vxoz. s. de suo coz
pote p carnalē cōmixtionē: similiter autē r vxoz viro: quia
q̄tuz ad hoc paria iudicant'. Un mulier nō ē formata de
pedibus viri tanq̄ ancilla: nec de capite tanq̄ dñā: sed de
latere tanq̄ socia: vt legit' gen. 2. Un r mutuo debēt sibi
debitū reddere fm illud Ro. 14. Reddite oibus debita.
Scdo assignat debiti rōnez dices. (Mulier nō h; p̄tatez
sui corporis.) s. ad actū generatiōis: vt scilicet possit p̄prio
arbitrio vel cōtinere. s. vel alteri se tradere: sed vir. s. habz
potestatē sui corporis: q̄tum. s. ad v̄tum carnalis copule: r
ideo vxoz debet viro propriū corporis officiu offerre. Si
militer autē r vir sui corporis potestatem nō habet: s; mu
lier rē. Unde r ipse debet sui corporis officiu offerre vxoz
ri legitimo impedimēto cessante. Un r gen. 2. dicit. Adbe
rebit vxoz i sue r erunt duo in carne vna.

(Deinde cū dicit. (Nolite fraudare inuicē rē.) Agit de i
termissione debiti reddēdi. Et pmo oñdit qualr intermitti
debeat act' cōiugalis. Circa qd docet vñ cē cauēduz ne
s. B p fraudē fiat dices. (Nolite fraudare inuicē) vt. s. ve
lit vir cōtinere inuita vxozē aut et ecōuerso. Quod aplus
fraudē noiat: qz vn' s̄trahit alteri qd ei debet: qd ad frau
dē p̄tinet: nō minus in actu matrimony q̄ in alyz rebus.
Unde r puer. 12. dicit. Nō iueniet fraudulētus lucrū: qz
s. ille q̄ talis fraude cōtinētiā deo d̄fert nō lucrāt meritū
vite eterne. Sicut. n. dicit Aug. nō vult deus tale lucrū ta
li dāno compēsari: vt dū vn' cōiuguz p̄tinet altero inuito.
ille incidat in dānabiles corrupelas. Tria aut docet obf
uāda i tali intermissione: quoz pmuz ē vt fiat ex cōi oōsen
su. Unde dicit. Nisi forte ex cōsensu. Unde dicit. Ecc. 25.
In tribus beneplacituz est spūi meo que sunt. pbata corā
deo r hominibus. Lōcordia fratru: amor p̄rimoz: r vir et
mulier bñ sibi cōsentiētes. Scdm est vt sit ad certuz tps.
Unde subdit. Nisi forte ad tempus. fm illud Ecc. 3. Tem
pus amplexādi r tps longe fieri ab amplexibus. Tertiu ē
vt hoc fiat propter debitum finē. s. cā spiritualiū actū ad
quos p̄tinetia reddit magis aptos. Unō subdit. Ut vacē

Ad corinthios I.

etis ofoni. fm illd Joel. z. Sacrificiū z libamē dño deo no stro. Et postea subdit. Egrediat spūs de cubili suo z spōsa de thalamo suo. ¶ Scdo agit d reiterationē coniugalis actus: z primo ponit documentū dicens. Itēz reuertimini in idipsum: vt. s. vobis inuicē debitū reddatis finito tēpore oratiōis. Un̄ et terty. reg. 8. dicit. Quē celebratis dedicationis solēny pfecti sunt in tabernacula sua letantes. Scdo assignat rōnem documenti. Nō enim hoc dixit q̄si sit necessariū ad salutē: sed ad periculū vitandū. Un̄ subdit. Ne tentet vos sathanas. i. ne sua tentatione vos prosternat: sicut ē d. prime thes. 3. Ne forte vos tētauerit is qui tētat z inanis sit labor noster. Tentatio autēz sathane nō ē fortib⁹ timēda d qb⁹ d. p. Jo. z. Scribo vobis iuuenes qm̄ fortes estis: z verbum dei manet in vobis z vicistis malignū. Est autēz timēda debilibus. Unde subdit. Propter incontinentiā vestram: id est propter pronitatem ad incōtinentiā. ex quo contingit q̄ diabolus hominem tentādo prosternit z prouocatur ad tentandū fm illud prime pe. vlti. Circuit querens quem deuoret.

¶ Deinde cum dicit. (Hoc autē dico zc.) Manifestat quo sensu predicta sunt accipiēda. Et primo facit qd dictuz ē. Scdo rōnem assignat ibi. (Uolo autē zc.) Tertio exponit qd dixerat ibi. (Dico autē zc.) Dic ergo pmo. Dixi q̄ vnusq̄sq̄ suā vxorē habeat: z vnaqueq̄ mulier vix suū: z iterū q̄ post continentiaz determinati tēpore itēz reuertamini ī idipz. B̄ autē dico. s. indulgētiā. i. parcēs infirmitati v̄re. nō fm imperiū: quasi. s. vobis necessariū ad salutē. Subditis enī sunt quedā eoz infirmitati indulgēda: z nō ad bona īperio cogēdi. Unde d̄ quosdā platos dicit. Eze. 34. Auferite imperabis eis z cū potētia: z dispersi sunt greges mei. ¶ Sed v̄ apostolus incōuenienter loqui. Indulgētia enim nō est nisi de peccato. Per hoc ergo q̄ ap̄lus fm indulgētiā se dicit matrimonii cecidisse v̄r exprimere q̄ matrimonii sit peccatū. S̄z ad hoc pōt rīderi dupliciter. Uno mō vt indulgētia sumat̄ hic pro pmissione. Est autē duplex pmissio. Una q̄dez de minus malo: sicut d. Mat. 19. Quē Moyses pmissit iudeis dare libellū repudy pp duriciā cordis eoz. s. ad vitandū vxoricidiū ad qd erāt p̄ni. Talis enim pmissio nō fit in nouo testamēto pp sui perfectionē. fm illud. Deb. 6. Ad perfectū feramur. Alia autē ē pmissio de minus bono. cum. s. homo p̄cepto non cogit ad maius bonū: z hoc mō apostolus hic idulget. i. p̄mittit matrimonii qd ē minus bonū q̄z virginitas que nō p̄cipitur q̄ est maius bonū. Alio modo pōt accipi indulgētia prout respicit culpā. s. illud Esa. 26. Indulxisti dñe: indulxisti gēti. Et s̄z hoc indulgētia refer̄ ad actū cōiugalē. s. q̄ habz annexā culpā venialē: tñ pp bona matrimony sine qb⁹ esset mortalis. Unde cōsiderādūz est q̄ actus iugalis q̄nc̄z quidē est meritorius z absq̄z omni culpa mortali vel veniali: puta cū ordinat̄ ad bonū prolis procreāde z educande ad cultū dei. Sic. n. est actus religionis. Vel cū fit causa reddēdi debitū: sic enīz est actus iustitie. Omnis autēz actus virtutis est meritorius si fit cū charitate. Quisq̄z vero est cū culpa veniali. s. cū quis ad actū matrimonialē ex concupiscentia excitatur: que tamen infra limites matrimony sistit: vt. s. cum sola vxore sit contentus. Quādoq̄z vero ē culpa mortalis: puta cū concupiscentia fertur extra limites matrimony. s. cū aliq̄s accedit ad vxorē eque libētē v̄ libētius ad aliā accessurus. Primo ḡ mō actus matrimony nō requirit indulgētiā. Scdo modo habet indulgētiā in q̄ntūz aliq̄s cōsentis concupiscentie in vxorē nō fit re peccati mortalis. Tertio mō oīno indulgētiāz nō habet.

¶ Deinde cū dicit. (Uolo autē) Assignat rōnez eius qd dixerat: z primo quare nō loquat̄ fm imperiū. Scdo quare loquat̄ fm indulgētiā ibi. (Sed vnusquisq̄ zc.) Circa

primū cōsiderandū est q̄ nullus sapiēs p̄cipit illud cui⁹ cōtrariū magis vult fieri. Ideo apostolus nō p̄cipit q̄ hoies matrimonii cōtrahāt vel matrimonio tracto vtātur: qz magis vult q̄ hoies cōtineāt: z hoc est qd dicit. Uolo autē oēs homines esse sicut meipsum: vt. s. cōtineāt: sicut ego cōtineo. Et similiter dicit act. 26. Opto apud deū oēs qui auidiūt fieri tales qualis ego sum. ¶ Sed d̄ h̄ videt̄ eē: qz si oēs homines cōtinerēt: sicut apostolus cōtinebat: cessasset generatio: z sic non fuisset impletus numerus electoz: qd erat cōtra dispositionē diuinā. Dicūt quidā q̄ apostolo reuelatū erat: q̄ si oēs homines saluarent̄ in continentia viuēt: sicut ipse viuēbat sufficiebat ad implendū numerū electoz. Sed hoc nulla auctoritate fulcit: z ideo pōt dici q̄ apostolus volebat oēs hoies eē cōtinentes: qz scilicet volebat hoc de singulis: nō tñ volebat q̄ oēs simul cōtinerent. Vel pōt dici z melius q̄ volebat oēs homines esse cōtinentes volūtate antecedēte: sicut ipse dicit. prime Thi. z. Quē deus vult oēs hoies saluos fieri nō autē volūtate cōsequente: quā de⁹ vult quosdā saluare. s. p̄destinatos: z quosdāz dānare. s. reprobatos. s. illud Mal. i. Jacob dilexi. Esau autē odio habui. Est autē volūtate antecedēs de eo qd absolute cōsideratū ē melius: sic oēs hoies esse saluos: vel cōtinentes: volūtate autē cōns est de eo qd est melius: cōsideratis circumstantiis personarūz z negociorūz: z hoc de⁹ vult quosdā dānari: z apostolus quosdā matrimonio iungi.

¶ Deinde cū dicit. (Sed vnusq̄sq̄) Assignat rōnez quare fm indulgētiā matrimonii p̄miserit: qz. s. nō qlibet tāte virtutē donū accepit a deo: vt. s. possit totaliter cōtinerē: sicut z dñs dixit Mat. 19. Nō oēs capiūt verbū hoc: sed qui capere potest capiat: z hoc est qd dicit: vellez quidē oēs eē cōtinentes: sed vnusq̄sq̄ propriū. i. fm certā mēsurāz habet donū ex deo: alius quidēz sic: putat̄ v̄i virginitate deo seruiat: alius vero sic: id est vt deo seruiat in matrimonio. s. illud Mat. 25. Uni dedit q̄nc̄z talēta: alij vero duo: alij vero vnū vnicuiq̄ fm propriā virtutē. Et sap. 8. Sciui quoniam aliter nō possum esse cōtinentes nisi deus det: z hoc ipsum erat sapientie scire: cuius esset hoc donum.

¶ Deinde cū dicit. (Dico autē zc.) Exponit qd obscure dixerat: z pmo cōtū ad hoc qd dixerat. Uolo oēs hoies esse sicut meipsum: qz. s. hoc est absolute melius. Unde dicit. (Dico autē) s. exponēdo. nō nuptis. i. virginit̄ z viduis bonū ē illis si sic p̄miserit. s. cōtinentes: sicut ego s̄z illd sap. 4. Quā pulchra ē casta generatio cū claritate. Scdo cōtū ad hoc qd dixerat. (Sed vnusq̄sq̄ zc.) Quasi dicat: qz nō qlibet h̄ donū p̄cepit a deo. Ut cōtineat: vnde dicit q̄ si nō cōtinet. i. si donū cōtinedi nō acceperūt nubāt. i. m̄rimonio iungant̄. s. illud p̄me Thi. 5. Uolo iuuenes nubere z assignat rōnez subdēs. Melius ē. n. nubere q̄z v̄ri. i. q̄z cōcupiscentia supari. Cōcupiscentia. n. ē calor qdā notius. q̄ ḡ cōcupiscentia impugnat̄ calescit qdē: s̄z nō v̄rit̄ nisi humore grē pdat a concupiscentia supat̄. Un̄ z Job. 31. dicit. Ignis ē vsq̄ ad cōsumationē deuorās z vniuersa eradicās germina. Est autē hic attrēdēdū q̄ ap̄lus vitur abusiua comparatione. Nā nubere bonū ē: s̄z minus. v̄ri autē ē malū. Melius est ergo. i. magis tolerandū q̄ hō minus bonū habeat q̄ q̄ i currat incōtinentie malū: z hoc ē qd supra dixit. pp fornicationē. s. vitandā. vnusq̄sq̄ suā vxorē habeat zc. Et postmodū ne tētet vos sathanas pp incontinentiam vestraz.

Lectio II.

His autem qui in matrimonio iuncti sunt precipio non ego sed dominus: vxorem a viro nō discedere. Quaz si discesserit manere innuptaz: aut viro suo reconciliari: z vir vxorem non dimittat:

Nā ceteris dico ego non dñs. Si quis frater
vxoꝝe habet infideles: & hec cōsentit habitare cū
illo non dimittat illas. Et si qua mulier fidelis
habet virū infidelē: & hic cōsentit habitare cum
illa nō dimittat virū. Sāctificatus est. n. vir in-
fidelis per mulierē fidelē & sanctificata est mu-
lier infidelis p virū fidelē. Alioqñ filij vestri im-
mundi essent: nūc autē sancti sunt.

Supra apls posuit documēta de tractu matrimony. h
instruit eos q iā matrimoniū dixerūt de matrimo nō dis-
soluēdo. & pmo docet eos q sunt in matrimo iuncti vt in
matrimo maneat. 2. ponit vitē doctrinā q̄tū ad oēs
status vel p̄ditiōes hoīum. ibi. Unūquēq̄ sicut vocauit
deus etc. Circa p̄mū duo facit. pmo agit de indissolubili-
tate matrimony q̄tū ad eos qui sunt vni^o cult^o. 2. q̄tū
ad eos qui sunt in dispari cultu. ibi. Nam ceteris ego di-
co etc. Circa p̄mū duo facit. pmo ponit p̄ceptū de idissolu-
bilitate matrimony. 2. docet qd sit seruādū qñ matrimo-
niū quodāmo separatur. ibi. Quis si discesserit etc. Dicit er-
go pmo. dixi nō nuptis. i. v̄ginib^o & viduis q meli^o est eis
si sic p̄māserint: his autē qui matrimo sunt iuncti nō p̄-
eadē p̄ditio. his enī p̄cipio nō ego. s. idicta mihi auctorita-
te: sed dñs hoc p̄cepit dicēs Mar. 15. Quos de^o iūxit hō
nō separet. p̄cipio inq̄ vxoꝝe a viro nō discedere: & subin-
telligēdū est excepta causa fornicatiōis quā xps excepit.
& hic tacet qz notissima est. Vāc solā excepit dñs. ceteras
oēs molestias iubet p fide iūgu fortiter sustineri. Mar.
19. Quicūq̄ dimiserit vxoꝝe suā & aliā duxerit excepta cā
fornicatiōis mechaf. Hoc autē qd dicit hic p̄m glo. Augu.
intelligit de iūctis matrimonialr: quoz vterq̄ fidelis ē
q si discesserit. s. ppter causā fornicatiōis p̄cipio inq̄
manere inuptā viuētē marito: qz si soluit matrimonium
quo ad thoz: nō tñ quo ad vinculū: aut viro suo recōcilia-
ri. s. si vir nō cōtinēt: & filr vir vxoꝝe non dimittat: nisi ob
causā fornicatiōis. Silis forma in viro & in muliere ser-
uat. Unū suppleddū ē qd de vxoꝝe p̄miserit. s. q si oīno dimi-
ferit nō ducat aliā vel recōciliēt vxoꝝi. S3 dñū vidēt di-
cere Ambrosi^o vñ dicit. Ideo nō subdit de viro sicut de
muliere: qz licet viro aliā ducere: qz inferior nō oīno hac
lege vitē qua & supior. S3 magister dicit a falsarijs eē ap-
positū: & iō nullaten^o est tenēdū. Notādū est h q̄ seprē
sunt casus in qbus vir nō pōt ob causā fornicatiōis vxo-
rez dimittere. Primus casus qñ ipsemet eā p̄stituit. Se-
cūdus qñ ipse eū aliā fornicatus fuerit. Tertio qñ ipse ei
occasione fornicādi dedit: vt qz nō vult reddere debitū.
Quart^o qñ ipsa credēs pbabilr vix mortuū alteri nupsit.
Quintus qñ violētē ab aliquo oppressa fuit. Sextus qñ
sub spē viri sui ab altero cognita fuit. Septim^o qñ fuit a
viro post adterū māifeste dephēsus nihilomin^o retēta.

Deinde cū dicit. (Nā ceteris dico etc.) Agit de insepara-
bilitate matrimony disparis cultus: cū alter ē fidelis: al-
ter nō. Ubi pmo dicit q fidelis nō dimittat infidelē vo-
lentē sine p̄tūmelia creatoris cohabitare. 2. q si nō vult
fidelis nō tenet eū sequi: s3 pōt alteri nubere. ibi. Quis si i-
fidelis discedit etc. 3. q nisi infidelis pōt recedat fidelis
o3 patiētē cōmanere. ibi. Unū enī mulier etc. In p̄ma p̄-
ponit admonitiōē. 2. admonitiōis rōnē. ibi. Sāctifica-
tus est enī etc. In p̄ma p̄mo loquit̄ gnāliter tā viris q̄ fe-
minis. 2. spāliter viris. ibi. Si quis frater etc. 3. spāliter
feminis. ibi. Et si qua mulier etc. Dicit ergo (Nā cete-
ris). i. vbi nō vterq̄ fidelis est: sed alter fidelis alter infi-
delis. dico ego p̄soluēdo nō p̄cipiēdo. nō dñs dixit hoc p̄-
p̄rio ore: ac si dicat & hoc dico ex deo: licet ipse nō dicat h

ore p̄prio. dico in quā hoc. (si q̄s frater fidelis cōuersus)
s. ad fidē in cōiugio. Intelligit. n. hoc de his q in infideli-
te p̄traxerūt: nō de his qui in dispari cultu. Tūc enī nullū
esset matrimoniū: s3 essent separādi sicut fecit esdras. p̄-
ma esdrē. 10. Si quis inq̄s h3 talē vxoꝝe infidelē & hec cō-
sentit habitare cū illo sine p̄tūmelia. s. creatoris nō dimi-
tat illā consiliū est non p̄ceptum vt qui contrariū agit
non sit transgressor. p̄m glo.

Deinde cū dicit. (Et si qua mulier.) Hic loquit̄ specia-
liter feminis. vbi pmo supponit fidē in aliquo cum dicit.
(Et si qua mulier.) Scdo infidelitatē in altero cū addit.
(Virū infidelē.) Tertio infidelis voluntatē cohabitādi. ibi.
(Et hic cōsentit.) Quarto p̄sultit fideli cōmanere illi. ibi.
(Nō dimittat.) Dicit ergo. & filr si qua mulier fidelis h3
virū infidelē: & cōsentit habitare cū illa sine cōtūmelia cre-
atoris. nā si nollet cohabitare sine cōtūmelia noīs xpi o3
fidelis eū dimittere: qz p̄tūmelia creatoris soluit matri-
moniū p̄m glo. & pōt fidelis p̄here. si inq̄s ita est nō dimi-
tat virū p̄siliū est nō p̄ceptū: s3 enī infidelē fideli dimitte-
re. sed tunc non expediebat.

Deinde cū dicit. (Sanctificatus est vir.) Posita admo-
nitione hic ponit admonitionis rōnē. vbi allegat exēplū.
Scdo piculū. ibi. Alioqñ etc. Tertio fructū. ibi. Nūc
autē sancti etc. In p̄ma p̄mo exēplificat de viro infideli.
2. de muliere. ibi. (Et sanctificata ē mulier etc.) Dicit er-
go. sanctificatus est. q. d. fidelis infidelē volētē cohabitare
nō dimittat. hoc iō dico. (sanctificatus est enī etc.) Hoc
dupl^o legit̄. pmo mō sic. sanctificatus est enī vir infidelis ali-
qñ p mulierē infidelē. i. aliqñ p̄tingit q vn^o p̄aliū p̄uertit
ad fidē & sic sanctificat: & hoc iā forte cōtigerat: sicut Si-
sinni^o per theodorā rome tpe clemētis cōuersus est. & si-
militer sanctificata est mulier infidelis p virū fidelē. s. p
ipsi^o admonitiōē & doctrinā. Alio mō legit̄ sic. Ita fide-
lis infidelē nō dimittat. (sanctificatus est. n. vir etc.) i. nul-
lam imūdiā p̄bit fidelis ex cohabitatiōe: vel ex cōmix-
tione cū infideli: sed seruat verā pudicitia p̄m Aug.

Deinde cū dicit. (Alioqñ filij etc.) Hoc legit̄ dupl^o. vno
mō de filijs nascituris. Alio mō de iā nati. p̄mo mō sic.
Alioqñ. s. si disceditis & vos aly copulatis: filij vestri qui
de hac copula nascerent̄ imūdi eēt. s. spurij: qz nō de le-
gitimo matrimonio. Nūc autē si p̄manetis sancti sunt. i.
mūdi: qz de legitimis iūguys nati. Scdo modo legit̄ sic.
Alioqñ. s. si disceditis filij vestri iā nati imūdi eēt. i. in infi-
delitate remanerēt sequētes. s. maiorē partē que tūc erat
infidelitū. nūc autē si p̄manetis sancti sunt. i. xpiani sunt.

Deinde cū dicit. (Sāctificatus est vir infidelis p muliere
fidelē.) Thema in festo brē Lecilie q̄ p̄uertit virū suū ad
fidē. Inter oia q̄ regūt hoīez in via salutis p̄cipuū ē sequi
societatē scōz. Hoc oīdit psalmista vbo cū dicit. Lū scō s̄-
ctus: eris etc. Hoc oīdit cecilia facto h3 q̄ hic dicit. (san-
ctificatus est vir etc.) In qb^o v̄bis tria cōmēdāt ip̄sā. s. nā:
grā: & doctrina. Nā humana q̄ notat̄ in muliere: grā q̄ no-
tat̄ in viri sc̄ificatiōe vt sibi sit nobilis p nām: deo humi-
lis p fidē. p̄mo vitilis p doctrinā. doctrina. n. reddidit cō-
mēdabilior p̄siderātī. actū: obm: & oppositū. Act^o ē sc̄ifica-
re: obm ē vir. oppositū ē infidelitas. Infidelitas ē culpa te-
nacios. virilitas sexus robustior: sc̄ificare act^o difficilior.
Et tamē cū esset mulier per doctrinā suā cōuertit incredū-
luz emolluit robustū: mūdant imūdū: & sic sanctificauit
infidelē virū. Multe vō sunt pprietates mulieris cōmē-
dabiles: q̄ huic cōueniunt: vt sint tres pprietates quo ad
actū cordis: tres quo ad actū oris: & tres quo ad actū ope-
ris. Tres p̄me sunt sapia ex pte rōnalis. p̄urb. 9. Sapi-
ens mulier edificat sibi domū. Mūdicia ex pte xp̄p̄sc̄i-
bilis. Eccl. 4. 0. Edificatio ciuitatis cōfirmabit nomen: &

Ad corinthios I.

Super eam mulier immaculata computabit. Constantia ex parte irascibilis. Ruth. 3. Scit ois populus te esse mulierem virtutis etc. Tres scde sunt modestia in multiloquio. Eccl. 26. Mulier sensata et tacita non est inuitatio anime erudite. Veritas contra mendacium. Judith. 8. Ora que locuta es vera sunt. Discretio contra stultiloquium. i. Ro. 25. Erat mulier prudentissima et speciosissima. Judith. 11. Non est talis mulier super terram in aspectu: in pulchritudine: et in sensu virorum. Tres vltime sunt sanctimonia in facto. Judith. 8. Ora pro populo quia mulier sancta es. Verecundia in signo. Eccl. 26. Hra super gratiam mulier sancta et pudorata. Gratia in conuersando. per uerbum. ii. Mulier gratiosa inueniet gloriam. Propter eminentiam horum dicitur de beata uirgine maria. Benedicta tu in mulieribus.

Quod si infidelis discedit discedat. non enim seruituti subiectus est frater vel soror in eiusmodi. In pace autem uocauit vos deus. Unde. n. scis mulier si uis saluum facies. Aut unde scis uir si mulierem saluam facies. Nisi unicuique sicut diuisit dominus. Unumquemque sicut uocauit deus ita ambulet: et sicut in omnibus ecclesijs doceo. Circumcisus aliquis uocatus est: non adducat preputium. In preputio aliquis uocatus est. non circumcidatur. Circumcisio nihil est: et preputium nihil est: sed observatio mandatorum dei. Unusquisque in quo uocatus est: in ea permaneat.

Superius ostendit quod infidelis non debet dimittere infidelē cohabitare uolētē. hic autem dicit quod si non uult cohabitare non tenet infidelis eum sequi: sed potest alteri nubere. ubi primo ponitur ipsa concessio. et accessio ratio duplex. primo est libertas. ibi. (Non est enim seruituti etc.) Secunda est pacis tranquillitas. ibi. (In pace autem etc.) Dicit ergo quod si infidelis uel mulier discedit a fidei odio fidei discedat: et potest fidei quod dimittit. habere. primo. n. matrimonium dissolubile erat: quia nunquam fuit rarus. Non enim seruituti sed iugali subiectus est frater: aut soror infidelis. i. non cogit sequi infideles odio fidei discedentē: sicut dicit glo. Jo. 8. Si filius uos liberauerit uere liberi eritis. (In pace autem) q. d. Ideo discedat infidelis: quia in pace uocauit nos deus. i. id non debemus litigare cum eo qui odio discedit. Uel sic. Omnis ita sit quod infidelis non est subiectus seruituti: nihilominus tamen non debet occasione discordie et dissidii prebere: sed pacem seruare. (In pace autem uocauit nos deus.) Non est enim deus dissensionis sed pacis. i. fra. ii.

Deinde cum dicit. (Unum enim scis mulier etc.) hic dicit quod si infidelis non discedat infidelis debet patienter permanere. Ad quod allegat primo specimen aliene uersationis. et permanentiam in statu proprie uocationis. ibi. (Unumquemque sicut uocauit deus etc.) 3. exemplum in ritu uersationis. ibi. (Circumcisus aliquis etc.) 4. exemplum in statu uocationis. ibi. (Seruus uocatus est etc.) In prima primo inuit quod mulier infidelis permanendo uirum ad fidem potest uertere. et quod si uir infidelis mulierem infidelē potest saluare. ibi. (Aut uis scis hoc uir etc.) 3. quod id debent patienter permanere. ibi. (Nisi unicuique etc.) Dicit ergo. unde. n. scis q. d. uere debet manere infidelis cum infidelis: quia uis scis. i. scire potes o tu mulier infidelis si uirum infidelē saluam facies: eius. i. conuertendo et conuertendo ad fidem. q. d. hoc potest contingere. Ambrosius 1. id dicit: quia forsitan potest credere quod horret nomen christi. Aut uis scis. i. scire potes o tu uir infidelis si mulierem infidelē saluam facies eam ad fidem uertendo: quia hoc sperare debes. (Nisi unicuique) 1. dupliciter legitur. uno modo sic. Unum enim scis 1. nisi ita habeas te supple ad tuum comparare sicut dominus diuisit unicuique. i. uiro pater et mulieri subesse. Secundo modo sic. Unum enim scis

hoc nisi supple patienter expectes fieri sicut diuisit dominus unicuique. i. ordinauit de unoquoque quoniam credat: et quoniam saluetur. Ergo tu debes expectare et permanere. Ro. 12. Unicuique sicut diuisit dominus.

Deinde cum dicit. (Unumquemque sicut uocauit etc.) Dicit ostendit quod fidelis debet manere cum infideli coniuge: allegans permanentiam in statu proprie uocationis. primo ergo allegat diuinam uocationem. et suam auctoritatem. ibi. (Sicut in omnibus ecclesijs etc.) Dicit ergo unumquemque. q. d. et quod scis 1. o uir et mulier: nisi quilibet ambulet perseueranter ita sicut deus uocauit unumquemque. i. in eo statu in quo deus uocauit unumquemque: non autem quod sint. q. d. et hoc ita predicatio in ecclesia uestra sicut in omnibus ecclesijs. Turpis. n. est pars que suo toto non uenit. Est ergo sua ratio talis. unusquisque debet manere in eo statu in quem deus uocauit. ergo si uocauit aliquos in coniugium debent manere in ipso. Raymo. Si habeas uxorem maneam cum ea: et si non habeas ducere non concupiscas.

Deinde cum dicit. (Circumcisus aliquis etc.) Dicit ponit exemplum. ubi ponit ipsum exemplum. et exemplum rationem. ibi. (Circumcisio enim nihil est. 3. regulam generale. ibi. (Unusquisque in qua uocatione.) Ponit autem exemplum in ritu iudeorum. et gentium. ibi. (In preputio aliquis uocatus est etc.) Dicit ergo circumcisus est etc. q. d. unusquisque ambulet in eo statu in quo uocatus est. ubi gratia circumcisus quod uocatus est. i. in ritu iudeorum non adducat. i. non cogat adducere preputium. i. ritum gentium. In preputio. i. in ritu gentium quod uocatus est. non circumcidatur. i. non cogat ad ritum iudaicum. Aug. Seruat ibi apostolus quod congruit ecclesijs siue iudeorum: siue gentium. nunquam enim aufert consuetudinem que seruata non impedit salutem. ergo si coniugium non impedit debet uocati in coniugio permanere.

Deinde cum dicit. (Circumcisio enim nihil est.) Dicit subdit rationem exempli: quod talis est. Ritus non impediens salutem non debet mutari propter uocationem ad fidem. sed ritus tamen iudaicus quod gentilis est habet. ergo etc. A simili ergo arguit in matrimonio. primo ergo tangit quod est ad salutem indifferens. et quod est necessarium et expediens. ibi. (Sed observatio mandatorum etc.) Dicit igitur. circumcisio nihil est. i. nihil predest. et preputium nihil est. i. nihil predest. uel obest. q. d. talis uel talis ritus uiuendi nihil proficit ad salutem. Hal. vlti. In christo iesu nec circumcisio aliquid ualet: nec preputium: sed noua creatura. Ambrosio. ad salutem: nec predest. nec obest iudaicus: aut gentilis ritus: sed observatio mandatorum dei aliquid predest. sap. 6. Custoditio legum consummatio est incorruptionis.

Deinde cum dicit. (Unusquisque in qua uocatione etc.) Dicit concludit regulam generale dicens. unusquisque etc. q. d. ita gentilis non inducat ad circumcisionem: nec euerfo: sed potest unusquisque in qua uocatione uocatus est in ea. scilicet uocatione uocati: non repugnante in ea permaneat: et in qua non a qua in glo. Aug. hoc. n. ad eas consuetudines uite retulit que nihil obstant fidei bonisque moribus. sicut enim iuxta sic et latro ad fridem uocat. Sed ille in coniugio manet non a coniugio reuocatur. Iste uero a latrocinio reuocatur: et in latrocinio non manet. Non. n. necesse est ut iuges designent esse iuges pro christi fide: sicut necesse est ut latrones designent esse latrones. Dicit igitur super illud. uxorem a uiro non discedere quare sola causam fornicationis dominus excipit ceteras uero omnes molestias iure fortiter sustineri. Contra leuit. 13. Precipit lex leprosus esse castra eucere. Ergo pro lepra debet uxor a uiro discedere. Ratio: 1. possit ob lepra discedere a cohabitatione: non tamen a thoro quoniam aliqui teneat reddere debitum proprie eam manendo. Item a uiro suo reconciliari. Contra deut. 24. dicitur. Quod semel repudiata non potest amplius reconciliari. Ratio. Illud habebat locum in repudio legali. istud uero in diuortio euangelico. Lex enim erat seueritatis: sed euangelium pietatis. Item super illud. uir uxorem non dimittat. glo. notabilis. non subdit de

viro sit de muliere: qz licz viro aliā ducere. **C**ōtra aug. dicit qz silis forma dz seruari in viro z muliere. Rñō. illud pñū in libris ambrosij a falsarijs credit additū. Vel dicit dum qz illud ambrosij intelligit in repudio. hoc aut in diuortio. Nam in repudio legali licebat viro cōtrahere non vxori. qz licebat antiquitus vni viro habere plures vxores nō ecōuerso: qz p repudiū illud soluebat matrimoniu. non aut p diuortium. **C** Itē nā ceteris ego dico nō dñs. cōtra. **M**at. 9. Qui vos audit me audit. Rñdeo nō dñs dicit ore pprio sed ispirādo. Item sup illud si qs frater habz vxores glo. cōiunx fidelis licite pōt dimittere ifidelē. **C**ōtra catholica nō pōt dimittere hereticuz. glo. loqur de ifideli q caret sacramēto fidei nō solū habitu. Itē ibidē glo. Nō est reputādū mñimoniu qd extra decretū dei factū ē. **C**ōtra. ergo mñimoniu tractum cā voluptatis nō est mñimoniu. Rñdeo eñ decretum dei mñimoniu cōtrahi dñ qñ cōtrahit iter psonas lege phibitas. **C** Itē si qua mulier hz virū ifidelem zc. zc. ergo iudea cōuersa nō debz dimittere virū iudeū cohabitare volētes. Rñdeo secus est hodie qz tempore pmitiue ecclesie. qz tūc erat spes zuersiōis nūc autē potius est spes subuersiōis pp obstinationē ifideliū. **C** Itē sup illud. qz si ifidelis discedat. glo. recte dimittit mulier si dicat viro. nō ero mulier tua nisi de latrociniō diuitias mihi augeas. **C**ōtra **M**at. 19. Excipit sola cā fornicationis. Rñdeo tūc debz dimitti ne scādalu ad tēpus exortū sit in perpetuū. **C** Itē sup illud. Nō est enim seruituti subiectus. glo. ztimelia creatoris soluit ius mñimonij in eo q reliquit. **C**ōtra. mñimoniu semp ē iter duos. q in vtroqz soluit vel in nullo. Rñdeo mñimoniu soluit i vtroqz: sed ipedimētū ex mñimonio resultās manet in discedēte solum. **C** Item circūcisio nihil ē. zc. circūcisio pdest si legem obserues. Rñdeo aut xps pderat: s3 post nō pdest **C** Itē sup illud. Unusqz in qua vocatiōe. glo. Ad salutē nihil pdest vel obest iudaicus vel gentilis ritus. **C**ōtra gal. 5. Si circūcidimini xps vobis nihil pdest. Rñdeo glo. loqur de ritu zuersandi iter hoies nō de ritu deuz colendi. **C** Lectio. **III.**

Seruus vocatus es non sit tibi cure. Sed z si potes fieri liber: magis vtere. Qui enim in domino vocatus est seruus: libertus ē domini. Similiter qui liber vocatus est: seruus est christi. Precio empti estis. nolite fieri serui hominum. Unusqz ergo in quo vocatus est frater in hoc permaneat apud deum.

C Supius ondit qz si ifidelis z iunx nō discedat fidelē dz patietē zmanere. Prio ad B allegādo spem zuersiōis ifidelis. Scdo pmanētā i statu pprie vocatiōis. Tertio exemplum in ritu zuersatiōis hic. Quarto allegat exemplū i statu zditionis. Ubi pmo ipm exemplum ponit. Secūdo rōnez exempli subdit ibi. (Qui eniz in domino zc.) Tertio ex B regulam generalē cōcludit ibi. (Unusqz ergo zc.) In prima pmo pponit i aliquo statu seruilē. Scdo supponit libertatis possibilitatez ibi. (S3 z si potes zc.) Tertio hoz pze eminentiā ad salutē ibi. (Magis vtere.) Dicit ergo (Seruus zc.) q. d. unusqz in qua vocatiōe vocatus ē in ea pmaneat. Verbi grā seruus vocatus es ad fidē. s. xpi. nō sit tibi cure. vt. s. velis seruitutē effugere. Un honestimuz seruū phylemonis q ad eū cōfugerat cū pcib⁹ remittit ad dñz vt pz in epla ad phylem. sed pot⁹ si potes fieri liber maneat in seruitute: qz cā est humilitatis. Et sicut ait ambrosij qto qs despectior est in hoc seculo pp dñm. tāto magis exaltabitur in futuro. Dreg. quanto quis deo preciosior tanto p

pter eum vilior. Boetius cum ois fortuna timēda sit magi tñ pspira qz aduersa.

C Deide cū dicit. (Qui. n. in dño vocatus est zc.) Dic subdit rōez exēpli. Et pmo ponit ratiōez exēpli ex pte seruo. Scdo ex pte liberoz ibi. (Siltz q liber est zc.) Et ē rō talis in generali. Seruitus z libertas sunt in dño ad salutē. s3 solum debemus esse solliciti de pertinētib⁹ ad salutē. qz idif ferēti debet eē nobis seruitus z libertas. Dicit ergo. (Qui eniz in dño.) q. d. z vere nō debes curare. z eniz p qz q i domino. i. in fide dñi vocatus ē seruus seruitute corporali libertus est dñi. qz. s. a dño manumissus liber est libertate spūali. Est aut libertus a seruitute liberatus z talis a seruitute pcti a dño est liberatus. iō dñi libertus. **J**o. 8. Si filius vos liberauerit vere liberi eritis.

C Deide cū dicit. (Siltz q liber vocatus est zc.) Dic ponit ratiōez ex pte liberoz. Ubi pmo tāgit i liberis cuius fuis debita seruitutē. Scdo seruitutis rōnem ibi. (Precio empti.) Tertio seruitutis obligationē ibi. (Nolite zc.) Dicit ergo siltz z q liber vocatus est libertate corporali seruus est xpi. seruitute spūali. **R**o. pmo. Paulus fuis xpi ihu zc. qz sine seruus sine liber: oēs tñ serui. z hoc iustus est: qz precio empti estis. Hoc dñ qz precio iestimabili sanguine xpi. prie pe. i. Nō corruptibilib⁹ auro vel argēto redēpti estis de vestrā vana cōuersatiōe zc. Et qz tāto pco empti estis nolite fieri serui hominum postponēdo seruitū dei z vos humanis superstitionib⁹ occupādo. hoc enī faciebāt isti supra pmo. Ego sūz pauli. ego aut apollo. vnusqz qz z circūcisus z pzeuciatus seru⁹ z liber in quo statu vocatus est frater idest fidelis in B pmaneat apud deū. s. obseruando diuina mādata. Qui. n. pserauerit vsqz i finē hic salu⁹ erit. **M**at. 24. Ergo si cōiugatus vocatus ē ad fidē maneat z iugatus seruādo fidem. **C** Lectio. **V.**

De virginibus aut pceptuz domini nō habeo: z silū aut do tanqz misericordiā zsecutus a deo vt sim fidelis. Existimo enim hoc bonū esse ppter istatez necessitatē. quoniā bonū est homini sic esse. Alligatus es vxori: noli qzrere solutionem. Solutus es ab vxore. noli qzrere vxorē. Si aut acceperis vxorē nō peccasti. z si nupserit virgo non peccauit. Tribulationē tamē carnis habebunt huiusmodi. Ego aut vobis parco.

C A pncipio hui⁹ capituli egit de matrimonio: hic scipit pscda in qua agit de vginitate. Ubi pmo agit de vginib⁹. Scundo de vginū custodib⁹ ibi. (Si qs aut turpē se videri existimat zc.) In pma pmo pōit vginib⁹ pmanēdi i vginitate z silū. Scdo nubētib⁹ dat bene viuēdi modū ibi. (Voc itaqz dico fratres zc.) Tertio ondit qz magis expedit fuare ztinētie pposituz ibi. (Volo aut vos sine sollicitudine esse zc.) In pma pte vginitate cōsulit z laudat. Scdo mñimoniu iā zctuz cōcedit z approbat ibi. (Alligatus es vxori zc.) Tertio mñimoniu ztrahēdū defendit z a pctō excusat ibi. (Si aut acceperis vxorez zc.) In pma dicit duo de vginitate. Prio qz nō ē seruāda ex pcepto. Scdo qz ē seruāda ex zsilio ibi. (Cōsilū aut do.) Ubi ponit duplicē rōem quare istud zsilū est seruandū. Prima ē zsilii auctoritas. Scdo rei zulte dignitas ibi. (Existimo ergo hoc bonū) Dicit qz de vginib⁹ zc. q. d. de z iugatis nō sepandis pceptuz dei ē. de vginib⁹ aut pceptū dei nō habeo. vt. s. ztineat vel vt nubāt. **Q**d. n. de B dixit dñs **M**at. 19. dixit cōsulēdo Qui pōt inqt capere capiat. Virginitas aut fm aug. res est nō pcepti. suaderi pōt impari nō pōt. **C**ōsilū aut do. s. de cō

Ad corinthios I.

tenendo. cōsiliū mibi a spū sancto ispiratū. Tobie. 4. Cōsiliū semp a sapiēte pquire. Cōsiliū inq̄ do. et hoc tanq̄ psecutus a dño mīaz. i. aplatū mibi misericorditer pcessus. Cōsecutus inq̄ ad hoc vt sim fidelis in dispēatione mibi credita. Unde credēdum est mibi in p̄silijs. Luc. 12. Quis putas ē fidelis seruus. Daymo. Qz ei mādatū fuit vt esset fidelis cōsiliator: nō debuit cōsiliū idigētibus abscondere: et est argumentū: q̄ ē acq̄scēdum cōsilio plati.

¶ Deide cuz dicit. (Existimo ergo etc.) hic tangit dignitas eius qd̄ p̄siliū: et hec duplex. Una qz expediēs bonum. sc̄da qz honestū ibi. (Quonia bonū ē etc.) Dicit ergo existimo etc. q. d. qz fidelis p̄siliarius suz existimo ergo hoc bonū esse. s. manere in virginitate. et hoc pp̄ istantem necessitatē cōiugum. s. vitandā: qz multe necessitates istant. Unde dicitur esse in mola. Luc. 17. Unde vulgariter d̄r qz matrimoniu habz magnū os. existimo inq̄ et vere: qz bonū est boi sic eē. s. in virginitate. Bonum. s. honestū p̄pter puritatē. delectabile p̄pter libertatem. vtile p̄pter mercedem: qz ei debet aureola et fructus ceteris. Luc. 8. Aug. i glo. Sup̄gredi tur virginitas p̄ditionē humane nature: p̄ quā hoies angelis assimilant. Maior tñ victoria virginum q̄ angeloz. Angeli eniz sine carne viuūt. v̄gines aut in carne triumphant.

¶ Deide cū dicit. (Alligatus es vxori etc.) hic matrimoniu p̄tractum cōcedit et approbat. Ubi p̄mo dicit qz iungat nō debet querere diuortiu. Secūdo p̄siliū qz solutus nō querat cōiugium ibi. (Solutus es ab vxore etc.) Dicit ergo (Alligatus etc.) q. d. licz p̄tinere sit bonū. tñ alligatus es vxori noli querere solutionē. maxime si bōa ē. Ecc. 7. Noli discēdere a muliere sensata. Et dicit alligatus quasi duplici vinculo ligatus. s. p̄sensu p̄ matrimoniu initiatus: et copula carnali per matrimoniu p̄sumatū. Si. n. tñ vno vinculo. s. solo p̄sensu ligatus eēt: posset querere solutionē. s. intrādo religio nem. Solutus es ab vxore noli q̄rere vxorē si potes p̄tinere: qz sicut dicit apli. Mat. 19. Si ita ē cā hois cū vxore nō expedit nubere.

¶ Deide cū dicit. (Si autem acceperis etc.) hic excusat matrimoniu cōtrahēdū a peccato. Ubi p̄mo ostēdit qz matrimoniu pōt p̄trahi sine peccato. Sc̄do qz leuius est esse sine cōiugio ibi. (Tribulationē tñ etc.) In p̄ma p̄mo p̄ponit veritatē de nō v̄gine. Sc̄do de virgine ibi. (Et si nupsit etc.) Dicit ergo. si autē solutus es noli q̄rere vxorē. Si autē acceperis vxorē. s. bono fine nō ad expletionē libidinis nō peccasti. hic est argumentū euidēs cōtra hereticos: qz cōtenuit m̄rimoniū: de qb̄. p̄r̄by. 4. Prohibētēs nubere. et filij si nupsit v̄go: nō v̄go deo dicata. qz f̄z Jero. v̄uētib̄ v̄ginitatē nō solū nubere. s̄z ēt velle nubere p̄ctū ē. Nō peccauit. s. nubēdo: aliogn peccassz btā v̄go cū despōsata eēt ioseph. Tribulationez tñ carnis hēbunt h̄s. s. iugati. i. afflictionē p̄ reb̄ necessarijs p̄curādis et sibi et filijs suis et alijs. Unde leuius ē esse sine cōiugio. Ego aut vobis parco. quasi dicat. cōsulo euitare cōiugiu: qd̄ tñ p̄cedo p̄cedo infirmitati vestre. Uel sic. Ego aut vobis parco in hoc qz cōsulo euitare tribulationes carnis. **¶** Notādū ē hic qz sancta v̄ginitas magnū bonum est p̄pter multa. p̄mo qz carnis mundiciam cōseruat. Apoc. 14. Di sunt qz cū mulierib̄ nō sunt cōiugati. v̄gines. n. sunt etc. sicut bonū est sal. qz cōseruat carnem a corruptione. Sc̄do qz aīam decorat et ornat. Uñ frequenter in scriptura iungitur virgo pulchra. sap. 4. O qz pulchra est casta generatio cum claritate. Cant. 4. Tota pulchra es amica. Tertio qz angelis celi assimilāt. sicut dicit hic glo. Et mat. 22. In resurrectione neqz nubēt neqz viuere etc. Quarto qz xpo despōsat. sc̄de cori. ii. Despondi eniz vos vni viro v̄ginem castam exhibere xpo. Quinto qz iungit et approximāt. ps. Adducēt regi virgines post eam

Sap. 6. Incorruptio facit primū deo. Je. 3. Dux v̄ginitatis mee tu es. Sexto qz ceteris statibus p̄ponderat. Ecc. 26. Nō est digna pōderatio aie p̄tinentis. ifra. eodē. Qui m̄v monio iungit virginem benefacit. et qz nō iungit melius facit. Septimo qz odorem bone fame spirat. Luc. p̄mo dicit. Et nomē v̄ginis maria. cant. 2. Sicut liliuz inter spinas: sic amica mea inter filias hierusalē. Octano qz ad nuptias eternas innitat. Mat. 25. Que parate erāt intrauerūt cuz eo ad nuptias. s̄z heu qz ad p̄seruādū difficiles. Jo Ecc. 42. Filia patris abscondita est etc. Et hoc qz dyabolus suggerit diuz: Corruptio inclinat ad actuz: pulchritudo allicit ad p̄sensuz.

¶ Lectio. VI.

¶ De itaqz dico fratres. Tempus breue est. Reliquuz est: vt et qui habent vxores: tanqz nō habētes sint. et qz flēt tanqz nō flentes. et qui gaudent tanqz nō gaudentes. et qui emunt: tanqz nō possidētes. et qz vtunt hoc mundo: tanqz nō vtantur. Preterit enim figura huius mundi.

¶ Dec est sc̄da ps: vbi nubētibus siue nuptis ostēdit bñ viuendi moduz: docēs p̄mo qualr vtant vxoribus. Sc̄do qz liter fortune casibus siue euentib̄ ibi. (Et qz flent etc.) Tertio qliter mūdi rebus siue possessiōib̄ ibi. (Et qz emūt etc.) Quarto subdit rōnem in his amonitiōib̄ ibi. (Preterit. n. figura) In p̄ma iplicat tria. s. auctoritatem cōsiliary. (Hoc itaqz dico etc.) necessitatē cōsiliēdi. (Tēp̄ breue ē etc.) for mā cōsily. (Reliquū est etc.) Dicit ergo. hoc itaqz. q̄si dicat qz nō est peccatum nubere hoc itaqz dico quo fratres si cōiugij tēpus breue est quo. s. nō generatione carnali p̄pagāndus est populus dei: sed regeneratiōe spiritali colligēdus fm. glo. et qz tēpus breue est reliquuz est: idest b̄ solū restat agēdum. vt qz habēt vxores sint tanqz nō habētes: studēdo seruitio dei: nō aut operi carnali: debituz. s. exigēdo. Unde dicit: sint tanqz nō habētes: nō dicit tāqz nō habēti: sic erāt antiqui patres. pp̄ qd̄ dicit Aug. qz celibatus Johānis non preferit iugio abrae: sed hodie faciūt ecōuerso: qz qz nō habēt sunt tāqz habētes. **¶** Est aut notādum qz tāqz nō habens vxorem est qz vel vxori debituz reddit nec exigit vel p̄pter infirmitates vxorē ducit dolēs qz sine ea esse nequit. Uel pari affectu cōtinētā custodit. Uel cā generāde plis ad cultū dei vxorem p̄p̄riā cognoscit. Et qz flent p̄ casibus cōiugij vel p̄ aliqua tristitia seculi sint nō flētes: cōsolati. s. spe appropinquātis boni futuri. Prouer. 12. Nō cōtristabit iustu q̄qd̄ ei acciderit. Et qz gaudēt p̄ aliqua p̄speritate seculi. tāqz nō gaudentes: s̄z tāqz i timore ex̄ntes iminētis mali periculi. Ecc. 12. In die bonozuz ne imemor sis maloz.

¶ Deide cū dicit. (Et qz emunt.) Hic ostēdit qualiter vtant mūdi rebus siue possessionib̄. et p̄mo qliter vti debeāt acq̄rendis. Sc̄do qualiter acq̄sitis ibi. (Et qz vtunt etc.) Dicit ergo qz emūt tanqz nō possidētes. i. post hec terrena nō sedētes: sed supple nō apponendo cor reb̄ pituris. ps. Diuitie n̄ affluāt nolite cor appōere. Ec̄e. 7. Qui emit nō letet: et qz vedit nō lugeat. Et vt vlr colligā: qz vtunt hoc mūdo. i. rebus mūdānis nō dico fruunt vt mali qz de eis malū faciūt finē qz dicit sap. 2. Fruamur bonis q̄ sunt. i. p̄tib̄. S̄z qz vtunt eis ad finē debitū referēdo: sint tāqz nō vtant. i. nō adherent eis nimia delectatiōe. i. Thi. 6. Vñtes alimēta et qbus tegamur his cōtēti simus. **¶** Preter actū ḡ iugale ponit q̄tuor differētias actū circa sollicitudinē mūdānoz. s. flere: gaudere: emere. vti. Duo p̄mi p̄tinet ad affectū. duo alij ad effectū. Ex humana v̄o sollicitudinē generat duplex effectus. s. emēdi respectu habēdoz. et vtēdi respectu habitoz et f̄z hoc ponit ap̄s p̄siliū tēperatiē in his q̄tuor actib̄.

Deide est dicit. (Preterit. n. figura rē.) Sic subdit rōem pdictarū amonitionū q̄ talis ē. Trāsitoria sunt reputanda q̄si nō sint: s; talia sunt mundana p̄tura. q̄si nō sint sunt reputada. r̄ h̄ est qd̄ dicit. q̄ iō mūdana q̄si nō sint estimanda sunt: q; p̄terit figura. i. exterior pulchritudo vel qd̄ ē ibi facile ueniēs statui fragilitatis. Trāsibūt. n. q̄litates mortales r̄ remanebūt imortales. Ideo trāsibūt mūdus r̄ cōcupiscētia ei. Dia notāda q; figura nō substātia mūdi n̄ padī si p̄terit n̄ sistit. C̄ Dic q̄rit sup̄ illo si potes fieri liber. glo. Quāto q; pp̄ deum despectior est in hoc seculo tāto magis exaltabit in futuro. C̄ Cōtra ḡ magis exaltabit bon' subditus q̄ bonus platus. R̄ n̄ deo glo. itelligēda ē ceteris parib'. C̄ Itē sup̄ illud. vnusq; in quo uocatus ē. glo. statu. C̄ Cōtra ḡ uocatus ē in statu seculari nō debz̄ intrare religionem. R̄ n̄ deo apl'us loq̄t de statib'. p̄mouētib' ad salutē nō de ipedientib'. C̄ Itē sup̄ illud. Existimo hoc bonuz esse. glo. Maior est victoria uirginuz q̄ angeloz. C̄ Cōtra ergo maior corona. ḡ hoies erūt maiores angelis nō solum equales. R̄ n̄ deo maior extēsiue. i. multiplicatiue q; habēt aureolā nō solū aureā. C̄ Itē sup̄ illud bonū ē hōi sic eē. glo. in yginitate. C̄ Cōtra gen. p̄mo. Crescite r̄ multiplicamini yginitas aut̄ tria est hui' p̄cepto. R̄ n̄ deo. Illud p̄ceptuz nō ē p̄ceptum s; datum vsq; ad tēpus sufficiētis multiplicatiōnis humani generis. Itē sup̄ illud. Qui habēt vxores. glo. Beatiora iugia iudicāda sunt q̄ p̄cepta pari consensu cōtinētiā suare potuerūt. Cōtra vniq; tāto beatius est quāto magis cōuenit fini suo. finis aut̄ iugy est generatio plis. R̄ n̄ deo expone iugia. i. cōiuges. Uel dicēdum est q; ille nō est vltimus finis cōiugy: sed adimpletio numeri electoz q; citius iplere si oēs cōtinerēt. Itē sup̄ illud. p̄terit si gura huius mūdi. glo. In iudicio mūdanoz igniuz flagratioe huius mundi p̄bit nō suba: sed figura. C̄ Cōtra z. pe. 3. Per quē celi magno impetu trāsiet. R̄ n̄ deo ille trāsitus r̄ illa solutio accidentalis est nō substātiālis. i. fm̄ q̄litate nō fm̄ substātiā. VII.

Molo autem vos sine sollicitudine eē. Qui sine vxore est: sollicitus est q̄ do mini sūt: quomodo placeat deo. Qui autem cum vxore est: sollicitus ē que sunt mundi quomodo placeat vxori: r̄ diuisus est. Et mulier innupta r̄ virgo cogitat que do mini sunt: vt sit sancta corpe r̄ spiritu. Que autem nupta est cogitat que sunt mūdi quomodo placeat viro. Porro hoc ad vtilitatem vestraz dico: nō vt laqueuz vobis iniiciā sed id qd̄ honestum est r̄ qd̄ facultatem prebeat sine ipedimēto dominum obsecrandi.

Superius dedit p̄mo yginibus p̄siliū cōtinēdi. Sc̄do nū bentibus documētum bñ viuēdi. Dic tertio ondit q; magis expedit tēpus cōtinēdi. Et h̄ ondit p̄mo rōne maioris tranquillitatis. Sc̄do rōne maioris sanctitatis ibi (Et mulier innupta rē.) Tertio rōne maioris vtilitatis ibi (Porro h̄ ad vtilitātē vestrā rē.) P̄ma rō talis est. Trāquillitas in amore solius dei preferēda ē sollicitudini mūdanoz. s; cōtinētes habēt trāquillitatez: iugati sollicitudinē mūdi. ḡ statuz cōtinētiū p̄ferēdus ē statui iugatoz. P̄mo ergo dehortatur sollicitudinē mūdi. Sc̄do subdit q; cōtinētes nō sunt solliciti nisi in his q̄ sunt dei ibi (Qui ḡ sine vxore rē.) Tertio ondit q; cōiugatos opz eē sollicitos in his q̄ sunt mundi ibi (Qui aut̄ cū vxore rē.) Dicit ergo volo aut̄. q. d. Si vobis pdicta facere p̄sulo. s; magis volo vos esse sine sollicitudine rei vxorie. P̄bil. 4. Nihil solliciti sitis. C̄ Nota q;

dehortat nos scriptura a sollicitudine triplici. s. circa mulierem vt h̄. Volo vos sine sollicitudine eē. Circa vtrē. Mat. 6. Ne solliciti sitis aie v're rē. Circa buras. Prouer. ii. Expectatio sollicitoz p̄bit. Et recte hoc volo q; sine vxore est sollicitus ē q̄ dñi sunt vt placeat ei. Nō. n. h̄z excusationē illoz q; dicit. Luc. i. 4. Vxore duxi r̄ nō possuz venire. Sollicitudo inq; s. quō placeat deo: iteriori. s. pulchritudine sua. Felix cui' votum ē vxorē fugere: cui' sollicitudo ē dñi fuisse cuius itētio est deo placere.

Deide cū dicit. (Qui aut̄ cū vxore est rē.) Dic ondit quō iugatos o; eē sollicitos in his que sunt mūdi. vbi iplicanē q̄tuor graua. P̄mo vinculū iugale ibi (Qui cū vxore.) Studium mundiale ibi (Sollicitus est.) Subiectio vxoris ibi (Quō placeat.) Operis diuisio ibi (Et diuisus est.) Dicit ḡ. q̄ aut̄ cū vxore est. s. in m̄rimonio sollicitus est q̄ sunt mūdi. i. de regimie familie r̄ h̄z. Unde Jacob acceptis vxorib' ait gen. 30. Iustus ē vt aliqñ p̄uideā domui mee. i. sollicitus s; quō placeā vxori. Et h̄ sine potest se licite ornare. Nam fm̄. glo. Magna amaritudo in domo est vxor tristis r̄ talis diuisus ē nō nā: sed actu. s. diuisione officy nō itētiōnis p̄ncipalis. Un̄ glo. p̄rim seruit deo p̄rim mūdo.

Deide cū dicit. (Et mulier innupta rē.) Dic ponit sc̄da rō p̄bas q; magis expedit seruare p̄positū cōtinētiē q̄ nubere rōe maioris sanctitatis. r̄ rō sua talis. Cōtinēs studet sanctitati r̄ diuinitati r̄ amori dei. nupta vō mūdo. ḡ illa p̄ferēda ē isti. P̄mo ḡ tāgit studium innupte q; cogitat totalr placere deo. Sc̄do studiu; nupte: quia cogitat partim placere mūdo ibi (Que aut̄ nupta ē.) In p̄ma iplicat tria. s. cōtinētium statum cogitatū. r̄ fructū. Statū honestum q; innupta r̄ vgo: cogitatū rectū. q; cogitat q̄ dñi sunt multiplicatum fructū. q; vt sit sancta rē. Dicit ḡ. Et sicut mulier innupta idest vidua: r̄ vgo cogitat. idest maiorē h̄z facultatē cogitādi q̄ dñi sunt idest sp̄alia r̄ eterna. Cogitat inq; vt sit sc̄ta magis q̄ nupte. Multe. n. nupte sunt sancte. Aug. apl'ioz nō nuptaz r̄ in corpe r̄ in spū sanctificationē itelligi voluit nō tñ nuptas oīo sanctificationē p̄uauit. Sancta inq; corpe idest corpalib' actionib': r̄ spū. i. sp̄alib' actiōib'. U' sc̄ta corpe h̄ vitia carnalia: r̄ spū h̄ sp̄alia.

Deide cū dicit. (Que aut̄ nupta est.) Dic tāgit sollicitudinem nuptaz. vbi iplicat tria. P̄mo iugiu. Sc̄do sollicitudinem ibi (Cogitat q̄ rē.) Tertio cōiugy studiū ibi. (Quō placeat rē.) Dicit ḡ. q̄ aut̄ nupta est cogitat q̄ mundi sunt. s. de cura filioz de regimie domus r̄ h̄z. Un̄ p̄ntes monuerunt sarā honorare socriū: diligere maritum gubernare domū rē. Thobie. io. Cogitat inq; quō placeat viro. vñ h̄ sine ornates se nō peccāt: verūtñ magis debēt studere ei placere ornatu morū q̄ vestimētoz. P̄ Thy. 3. Mulieres i hitu ornatu ornates se nō in tortis crinib' auro rē.

Deide cū dicit. (Porro h̄ ad vtilitātē rē.) Dic allegat tertiam rōnez. s. maiorē vtilitātē. Et ē rō talis. Illud qd̄ ē vtili' magis expedit. sed cōtinere ē vtili' q̄ nubere. ḡ magis expedit eligere cōtinētiā q̄ nuptias. P̄mo ḡ ondit q; vtile ē cōtinere. Sc̄do q; honestū ē ibi (S; id qd̄ ē honestū rē.) Tertio q; facile ibi (Et qd̄ facultatē rē.) Dicit ḡ porro rē. q. d. p̄sulo nō nubere. porro h̄ ad vtilitātē vram maiorē. s; dico vt expedit deo fuitatis q; sic mortificat̄ caro q̄ ē inimica spūs. Aug. sicut inimicus occisus nō facit tibi iniuriā. sic caro mortificata nō turbat aiām. Dico inq; nō vt laqueū fornicatiōis. s. icōtinētib' vobis iniiciā aliqd̄ difficile sup̄ h̄ faciēdo. imo poti' laqueū ponere si cōsuleret nubere: quia de muliere dī Ecc. 7. Quae laqueū venatoz ē s; poti' itēdes iuducere oēs ad id qd̄ honestū ē. s. ad sanctitatez corpis r̄ aie nō q; iugalis status nō sit honestus. s; q; minus honestus Aug. Nō m̄rimoniū turpe eē mōstrauit: s; q; honesti' erat ḡnalis honesti' noie p̄mēdauit r̄ monēs ad illud qd̄ facultatē

Ad corinthios I.

tes pbeat alicui observandi se in dño. i. ad servitium dñi: hoc sine impedimento: qd est in coniugio. z. Cor. ii. Despondi vos viro virgine casta exhibere xpo. Vere eligendus est status continentie vbi maius comodum: qz hoc ad utilitatem: vbi minus periculum: qz non vult laqueum: maior honestas: qz id qd honestum: liberior facultas fruendi deo: qz facultatem pbet etc. Notandum est hic qd multiplex sollicitudo est bona. Prima plationis sicut nauta sollicitus est de regimine navis pater de filijs. Ro. iz. Qui pset in sollicitudine. Secunda pdicationis. sicut pedagogus sollicitus est de puero: doctor de discipulis. p. Thes. z. Fiduciam habuimus log ad vos vbi dei in multa sollicitudine. Tertia discretiois sicut amicus verus sollicitus est de conservatioe amoris. Ephe. 4. Solliciti servare unitatem spiritus in vinculo pacis etc. Quarta passionis sicut vir misericors sollicitus est de egenis et afflictis. p. Thi. i. Cum venisset romam sollicitus me quesivit et invenit. Quinta devotionis sicut servus sollicitus est de placendo dño: religiosus deo. Mich. 6. Inducabo tibi o homo qd sit bonum. Et post. Sollicite ambulare cum deo tuo. Sexta circumspectiois sicut speculator de castro custodiendo. Deut. 4. Custodite animas vestras sollicitus. Cor. pus. n. cum organis: anima cum potestis qd daz castri est. Septima actiois: sicut agricola sollicitus est de ope pficiendo. Luc. io. Martha martha sollicita es. z. Thi. z. Sollicite cura tepius pbabile exhibere deo. Octava pvisiois sicut dispensator de domo. mercator de puto. pauper de pane querendo. Ro. iz. Sollicitudine non pigri.

LECTIO. VIII.

Siquis autem turpe se videri existimat sup virgine sua qd sit superadulta et ita oportet fieri qd vlt faciat. Non peccat si nubat. Nam qui statuit in corde suo firmus non habens necessitatem. potestates autem habens sue voluntatis. et hoc iudicavit in corde suo servare virginatē suā: bene facit. Igitur et qui matrimonio iungit virginē suā bene facit. et qui non iungit melius facit. Mulier alligata est legi: quanto tempore vir eius vivit. Quod si dormierit vir eius: liberata est a lege. Cui autem vult nubat: tantum in domino. Beatior autem erit si sic permanserit sicut meum consilium. Puto autem qd et ego spiritum dei habeam.

Superius egit de virginibus: hic agit de virginum custodibus: ostendens primo qd licet eis virginē suā coniugio copulare. Secundo qd non sicut nuptis licet nisi post mortem viri contrahere ibi (Mulier alligata est etc.) In prima primo ostendit qd custos potest dare virginē suā in coniugio. Secundo qd non peccat si faciēdo ibi (Nec peccat si nubat etc.) Tertio qd et bene facit servando ibi (Nam statuit etc.) Quarto qd licet vtrūqz sit bonum: tamen bene melius illo ibi (Igitur et qui matrimonio etc.) In prima primo supponit in virginē etate nubile. Secundo voluntatem nubēdi ibi (Et ita oportuit fieri etc.) Tertio dat nubēdi licentiam ibi (Quod vult faciat etc.) Dicit ergo. Si quis autem etc. q. d. esse sine coniugio honestus et expeditus. Sed tamen si quis turpem se videri existimat apud iudicium hominum sup virginē suā timēs ne corrumpat: eo qd sit sup adulta. i. vltra pubertatem et iam in aetate nubilibus: et ita oportet fieri vt nubat: qz non vult continere. qd vult vgo faciat custos. Ecc. 7. Trade filiā tuā et grāde opus fecisti et hoi sensato da illam. Nec peccat custos si nubat vgo. Hoc id dicit sicut glo. Ne et si vgo non peccet custos videat peccare. Augustinus de bono coniugali. Que se non continet nubat. Que non cepit delibere. Que egressa est perseveret. nulla adversario detur occasio sed falsa retrahat oblatio.

Deinde cum dicit (Nam qui statuit etc.) Hic ostendit qd custos virginis bene facit eā in statu virginali servando. vbi implicatur quadruplex ratio ad hoc expediens. Prima qd custos firmus sit in proposito eam virginem custodiendi. Secunda qd non timeat de casu virginali ibi. (Non habes necessitates etc.) Tertia qd cognoscat in virginē propositum continēdi ibi (Potestatem autem habes etc.) Quarta qd hoc faciat ex deliberatioe ibi (Et hoc iudicavit.) Dicit ergo. Nam qui statuit etc. q. d. ideo autem dico qd non peccat qd tradit virginem. nam de alio qd servat eam p qd bene faciat. Nam qui statuit in corde suo servare virginem suam firmus in proposito suo non curas sobole vel aliud huiusmodi non habes necessitatem tradendi eam cum vgo velit continere. potestatem autem habens sicut alius continētiā voluntatis sue pficiēde. et hoc iudicavit in corde suo. i. ex iudicio rōis non ex levitate mentis discernit esse bonum. p. Thy. 5. Sine iudicio nihil facias. iudicavit inqz servare virginem suam. Ambrosius. Non ingerens ei fomitem nuptiarum. Ecc. 7. Scilicet tibi sunt fura corpus illius. Qui facit inqz sic bene facit.

Deinde cum dicit (Igitur et qui matrimonio etc.) Hic ostendit qd licet vtrūqz sit bonum. tamen virginitas est melior matrimonio. Ubi primo approbat statum coniugalem. Secundo preponit statum virginalem ibi (Qui non iungit etc.) Dicit ergo. Igitur et qui etc. q. d. qz opus fieri vt diximus. igitur et qui matrimonio iungit virginē bene facit. qz licitum est qd facit. et qui non iungit cuius virgo accescat continere melius facit. Hoc melius facit qd apud deum meritum suum collocat et a sollicitudine liberat eam. Melius. n. est qd licet et expedit: qz qd licet et non expedit. Hic enim bene vult malo: ibi vero bene vult bono. Bene vult qd bono continentiam dedicans deo. Male vultur quis bono continentiam dedicans idolo. Male vultur quis malo concupiscentiam relaxans adulterio. bene vult malo concupiscentiam restringens nubio. Bonum est pudicitia coniugalis. sicut melius est continētia virginalis vel vidualis. sicut glo.

Deinde cum dicit (Mulier alligata est legi etc.) hic ostendit qd non sicut coniugata nisi viro mortuo potest contrahere. Ubi primo ostendit qd coniugata non potest nubere viro vivente. Secundo qd viro mortuo potest alij nubere ibi. (Quod si dormierit etc.) Tertio qd melius est illi continere ibi. (Beatior autem erit etc.) Quarto qd debet consilio eius credere ibi. (Puto autem qd et ego etc.) Dicit ergo. (Mulier alligata est etc.) qd dicat. Qui non iungit virginē suam melius facit. Et vere melius. (Quia mulier alligata est etc.) Vel sic. vgo quocūqz tempore potest nubere: sicut vxorata non. qz mulier alligata est legi ita vt non possit nubere alteri quanto tempore vir eius vivit. Ro. 7. Que autem sub viro est mulier vivente viro alligata est lege viri.

Deinde cum dicit. (Quod si dormierit sono mortis.) de qd dormitioe Jo. ii. Lazarus amicus noster dormit. (Vir eius etc.) Aug. Non dicit primus. scdus. vel tertius. vel quartus. vel quisque licet. Nec nobis diffiniendum est: qd non diffinit apostolus. Unde nec vllas nuptias debeo dānare nec eis verēcūdiā numerositatis afferre. Si dormierit inqz liberata est a lege viri vbi permittit ei nubere. Vnde patet qd resurgenti non tenet copulari: sicut cui vult nubat. Inuite. n. nuptie solent habere malos puentus. ideo dicit Beatus Hieronimus. 24. Vocemus puellam et gramus voluntatem eius. Nubat inqz tamen in dño. i. viro sue religionis nam in dispari cultu prohibetur est in lege matrimonio. Deut. 7. Per hanc licentiam apostoli revocate sunt omnes pene et infamie. qd sicut leges infligebantur olim mulieri. scdō nubenti infra tempus luctus. s. vltra annum. Ergo in nuptijs exigitur personarum legitimitas. vnde dicitur liberata est consensu libertas. Unde addit. Cui vult nubat. Luctus paritas. Unde subdit. Tantum in domino.

Deinde cum dicit (Beatior autem erit etc.) Hic ostendit qd melius est illi continere qz nubere dicens quis liceat ei nubere tamen beatior erit si sic permanserit. s. inupta. Et hoc est consilium meum suum

pra eodē datum habebit. n. fructū sexagesimū q̄ debet vi-
dus. Mat. 13. Augustinus. satis ostendit beatas eē post mor-
tem viri: r̄ sc̄o nubetem. sed beator̄ ē nō nubes.

C Deide cū dicit (Puto aut̄ q̄ r̄ ego r̄.) Dic ultimo osten-
dit q̄ debet consilio eius credere q̄ inspirate spū sancto b̄ cō-
sultat. Et hoc est q̄ dicit. Puto aut̄ r̄. quasi dicat. faciendum
est fm̄ consiliū meū q̄ puto r̄ ego sicut ceteri apli spūs dei ha-
beam. Ro. 8. Sed r̄ nos ipsi p̄mitias spūs h̄ntes r̄. Hoc ḡ
cōsiliū debz̄ impleri r̄ pp̄ fructū sequentē q̄ beator̄ erit r̄
pp̄ter consiliū auctoritatē. q̄ fm̄ consiliū meū. r̄ pp̄ spūm
dei inspiratē. q̄ puto r̄. Dic querit̄ sup̄ illo verbo. Uolo
vos sine sollicitudine eē. **C** Lōtra. Ro. 12. Sollicitudine nō
pigri. Responso. Ibi loquit̄ de sollicitudine spūali hic de
temporali. **C** Itē sup̄ illo diuisus est. **C** Lōtra. Osee. 10. Di-
uisus est cor eoz̄ nūc iteribūt. R̄nsio. Ibi loq̄ de diuisiōe
intentionis principalis h̄ de diuisiōe actionis. **C** Item
glo. ibidē. prim̄ seruit mūdo. **C** Lōtra. Mat. 6. Nemo p̄t
duob̄ dñis seruire. R̄nsio. Verū est ita q̄ equaliter fuit
vtriq̄ in eo q̄ duo idest p̄rarij sunt. **C** Itē sup̄ illud. Mu-
lier inupta cogitat que dñi sunt. glosa nō cogitat ne damne-
tur a deo. **C** Contra dānari p̄t vt̄ pz̄ in parabola de fatuis
vginibus. R̄nsio. nō cogitat h̄ solū. sed cū h̄ ēt ne offēdat
sp̄sūm. **C** Itē sup̄ illud. Ut sit sancta corpe r̄ spū. glo. non
p̄t fieri vt̄ nō sit sanctū corpe quo vtī sanctificator spūs.
C Lōtra spū sanctus vsus est lingua cyphe nō sancta. Jo.
11. R̄nsio. vtebat̄ ea vt̄ spūs nō vt̄ sanctificator. **C** Itē sed
ad id qd̄ honestū ē. **C** Lōtra ḡ m̄moniuū turpe. R̄nsio. fz̄
glo. Positiuū posuit p̄ paratiuū. **C** Itē sup̄ illud. Qui nō
iungit meli⁹ facit. glosa. hic. s. in iugio bñ vtī homo malo.
C Lōtra. cui⁹ vsus bon⁹ est ipsuz̄ quoq̄ bonū ē. R̄nsio. illd̄
itelligit de vsu rei p̄ se. s. ad quez̄ ordinata ē nō paccidēs. s.
ad que ex prudētia vtentis ordinat̄. Itē glo. ibidē. Meli⁹
est bene vti bono q̄ bene vti malo. **C** Lōtra. Hoc difficili⁹
illo. R̄nsio. loq̄ hic de malo viti nō supplicij. **C** Itē sup̄
illo verbo in glosa due pm̄sē. **C** Lōtra. ḡ due nuptie non
sunt a deo. R̄nsio. Nō ex eo q̄ due nisi ex psequēti. **C** Itē
si dormierit vir qd̄ dicēdus est si resuscitat̄. R̄nsio. requit̄
cōsensu nouus ad hoc q̄ sit m̄moniuū. **C** Itē sup̄ illud.
puto q̄ spūm dei habeam. **C** Lōtra. Ro. 8. Lertus sum q̄
ueq̄ mors neq̄ vita r̄. R̄nsio. fm̄ glo. nō dicit h̄ dubitādo
sed quasi icrepādo. **CAP. VIII.**

De his autem que idolis sacrificant̄
scimus. q̄ omnes scientiam habe-
mus. Scientia inflat. Charitas ve-
ro edificat. Si quis autem se existi-
mat scire aliquid: nōdum cognouit
quemadmodū oporteat eum scire. Si quis au-
tem diligit deū hic cognitus est ab eo. De escis
antez̄ que idolis imolantur scimus q̄ nihil est
idolum in mundo. r̄ q̄ nullus deus nisi vnus.
Nam r̄ sunt qui dicātur dñi: siue in celo siue in
terra. siquidem sunt dñi multi r̄ domini multi:
nobis tamen vnus deus pater ex quo omnia: r̄
nos in illo. r̄ vnus dominus iesus christus per
quē omnia r̄ nos per ipsum. Sed in oibus est
scientia. Quidam autem cum conscientia vsq̄
nunc idoli quasi idolotitū manducant. r̄ cōsciē-
tia ipsoz̄ cum sit infirma pollutur. Escā autem
nō nos cōmendat deo. Neq̄ eni si manducaue-
rimus abundabimus neq̄ si non manducaueri-

mus: deficiemus.

C Excluso errore circa correctiōez̄ criminū: ca. 5. r̄ 6. **C** Itē
circa v̄ginitatē r̄ m̄moniuū. caplo septimo: hic excludit er-
rorem circa esum r̄ abstinētia ciboz̄ caplo isto r̄ 9. r̄ 10. lo-
quēs de his q̄ idolis imolabant a qb̄ quis in se licitis ab-
stinere monet. P̄rio allegādo eis scādalu ifirmoz̄ ca. isto.
Sc̄do exēplū sui q̄ pp̄ alios abstinet a receptiōe sumptuū
licitoz̄ caplo. 9. Tertio exēplū pene iudeoz̄ post tāta bñfi-
cia dei in deserto p̄stratoz̄ caplo. 10. Ergo pp̄ scādalu p̄xi-
mi exēplo apli pp̄ timorē supplicij d̄bem⁹ abstinerē a cibis
aliq̄ licitis. In p̄mo ostēdit q̄ i se licita est comestio idolo-
titoz̄. Sc̄do monet nihilomin⁹ abstinerē pp̄ scādalu frat̄z̄
ifirmoz̄ ibi (Videte ne forte r̄.) In p̄ma p̄mo pponit q̄
maiores eoz̄ habēt sciam de idolotitis. Sc̄do ostēdit glem
sciētiam h̄nt de eis ibi. (De escis aut̄ q̄ idolis imolant̄ r̄.)
Tertio q̄ qdā ifirmi hac sciētia carēt ibi (Sed in oib⁹ non
ē sciētia r̄.) Quarto q̄ alij corā eis idolotita edere nō de-
bent ibi (Escā aut̄ nos nō cōmedat deo.) In p̄ma p̄mo dīc
q̄ de idolotitis sciaz̄ habēt Secundo q̄ eam sine charita-
te inutiliter habent ibi (Scientia autem inflat r̄.) Tertio
ostēdit a qb̄ habeat̄ hec scia insufficienter ibi (Si quis autem
existimat) Quarto a qb̄bus sufficienter ibi (Si qs̄ antez̄ dili-
git r̄.) Dicit ḡ de his autē r̄. q. d. de p̄dictis q̄siuistis a me
.s. de p̄tinētib⁹ ad m̄moniuū de alijs autē vt̄ de imolatis
idolo nō fuit necesse querere: q̄ oēs scitis sup̄ h̄ vitatē. r̄ h̄
est qd̄ dicit. de his autē q̄ idolis sacrificant̄ an liceat edere
vel nō: scim⁹ ego r̄ vos q̄ liceat ea comedere fm̄ illud Tit.
.i. Dia mūda mundis. Scim⁹ q̄ oēm sciam habem⁹ ego. s. r̄
vos p̄fecti iter alios. s. sciam de creatore r̄ creaturis. r̄ id
min⁹ excusabiles si male facimus.

C Deide cū dicit. (Scia aut̄ inflat r̄.) Dic ostēdit quō sine
charitate sciam inutiliter habēt. quasi dicat. Habetis qdem
sciam: sed nō valet vobis: q̄ inde sup̄bitis d̄ignaros. sciētia
aut̄ si sola ē inflat. Ecc. 1. In multa sapia multa est idignatio.
Act. 26. Multe littere te faciunt insanire. Dec. n. fuit plaga
egyptioz̄. i. sapiētū hui⁹ mūdi vesice turgētes. Exo. 9. Cha-
ritas vero edificat ifirmos q̄ qd̄ eis obesse p̄t dimittit: q̄
nō querit q̄ sua sunt. Un̄ addēda est sciētie charitas. Aug.
Addite ḡ sciētie charitatē r̄ vtilis erit scia. Per se qdē r̄ iuri-
lis ex charitate vtilis. Philosophus. Scire aut̄ nihil aut pa-
rum p̄dest ad virtutem.

C Deide cū dicit. (Si quis autē existimat r̄.) Dic ostēdit a
qb̄ hec scia habet̄ insufficienter. q̄ ab illis q̄ ea vtunt̄ i nocu-
mentum p̄xi. r̄ ē sua rō talis. Quicūq̄ h̄z̄ sciaz̄ r̄ nō mo-
dam vtēdi ea. h̄z̄ sciaz̄ insufficienter: fz̄ q̄ h̄z̄ sciaz̄ sine charita-
te est huiusmodi. ergo qui habet scientiam sine charitate
habz̄ insufficienter sciam. P̄rio ḡ supponit sciam sine charita-
te. Sc̄do ostēdit insufficientiā talis sciētie ibi (Nōdum cognouit
r̄.) Tertio rōem insufficientie ibi (Quēadmodū oportet
at r̄.) Dicit ḡ. Si quis autē r̄. q̄si dicat. habetis sciam: sed
nō sufficienter: q̄ si quis vestrū existimat se scire habēs sci-
entiam sine charitate: aliquid scit. s. q̄ liceat comedere idolo-
tita. nōdum tñ cognouit: q̄ nō se cognoscere facto ostēdit
quō oporteat cū scire. i. q̄liter debeat vti scia. q̄ in edifica-
tionem nō i nocumētū alioz̄. Scire aut̄ p̄ringit dupliciter
.s. habere sciam r̄ vti scia. sicut videre habere visum. r̄ vti
visu. B̄lo. Bernardi. Dic nō approbat aplis multa sciētēz̄
si modum sciendi nescierit. Modus. n. sciēdi est vt̄ scias q̄
ordine: quo studio. quo sine scire queq̄ oporteat quo ordi-
ne vt̄ id prius qd̄ maturius ad salutem. quo studio vt̄ id ar-
dentius qd̄ efficacius est ad amorē. quo sine vt̄ n̄ ad inanēz̄
gloriam vel curiositatem velle aliquid sed ad edificatiōez̄
tui r̄ p̄xi. Sunt nāq̄ q̄ scire volunt eo sine tantū: vt̄ sci-
ant: r̄ curiositas est. qdam vt̄ sciant r̄ vanitas est. quidaz̄ vt̄
sciētiam vendāt r̄ turpis questus ē. qdā vt̄ edificent̄ r̄ p̄xi